

БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ

МАМАДАЛЫ БАРПИЕВ АТЫНДАГЫ №19 ЖЫЛГЫН
ЖАЛПЫ ОРТО БИЛИМ БЕРҮҮЧҮ МЕКТЕБИ

Дене тарбия сабагы

"ШАХМАТ" ийриминин ИШ ПЛАНЫ

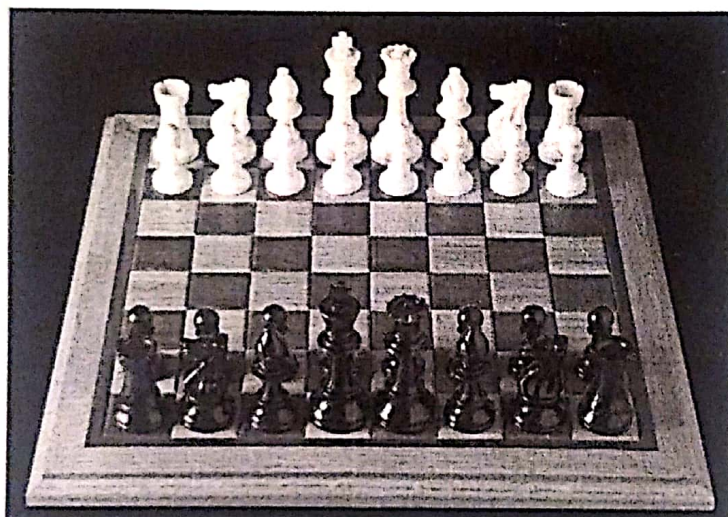
Жансариев Анарбай

ЖЫЛГЫН айылы

МАМАДАЛЫ БАРПИЕВ АТЫНДАГЫ №19 «ЖЫЛГЫН»
ЖАЛПЫ БИЛИМ БЕРУУЧУ МЕКТЕБИ

ШАХМАТ ИЙРИМИ

2022-2023

«БЕКТЕМИН»

Мектеп директору: / Омүрбеков М.

Директордун окуу тарбия иштери боюнча орун басары: / Бердалиева Ө.

Ийримдин жетекчиси: / Жамсариев А.

Мектеби: М. Барпиев атындагы №19 Жылгын жалпы орто билим берүүчү мектеби

Ийримдин расписаниеси

№	Айлары	Дүйшөмбү	Шейшемби	Шаршемби	Бейшкәмби	Жума
1	Сентябрь		+			+
2	Октябрь	+				+
3	Ноябрь	+				+
4	Декабрь	+				+
5	Январь					
6	Февраль					
7	Март					
8	Апрель					
9	Май					

Нәрімдин аталышы:

Шахмат

Нәрімдин жетекчиси:

А. Жаңсаршев

Нәрімдин төрайымы (төрагасы):

Бахатова Арсучке

Орун басарлары:

Коомдук иштер боюнча:

Масалбеков Адамат

Маданий иштер боюнча:

Жомалиев Бексултан

Маалымат иштер боюнча:

Сейтмушов Бейшенбек

**Шахмат ийримиинин мүчөлөрү жөнүндө
МААЛЫМАТ
2022-2023- окуу жылы**

К/№	Окуучунун аты жөнү	Классы	Туулган күнү,	Ийрим класс
1	Токтобаева Арууке	11-класс		
2	Жономов Токсунмак	11-класс	13.11.2005	
3	Масаидеков Азамат	9-класс		
4	Муратов Аскар	8-класс	03.03.2008	
5	Сейиткулов Бейшенбек	8-класс		
6	Жономов Тегали	6-класс	13.05.2010	
7	Жаңыбекова Айнади	6-класс		
8	Аркыралиев Алымбек	6-класс	17.11.2009	
9	Таманбеков Абдураман	8-класс	13.06.2008	
10	Курбанов Токтук	8-класс	01.06.2010	
11	Жаңыбеков Нурел	5-класс	08.05.2011	
12	Ыманбеков Азамат	5-класс	17.02.2011	
13	Курбанов Шабдан	5-класс	21.11.2011	
14	Аманбеков Адирет	5-класс	14.03.2011	
15	Табатаев Нурдан	5-класс	26.06.2011	
16	Масаидеков Азамат	5-класс	26.01.2011	
17	Аманбеков Адирет	5-класс	14.04.2011	
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				

Ийримдин жетекчиси: Жу-1 А Мансариев.

Түшүнүк кат

Шахмат Бул бүгүнкү күндө тапкан эң эски оюндардын бири жана ал модадан чыкпайт. Бул спорттун түрү деп эсептелет, анткени мелдеш бар, жана анын бир нече артыкчылыктары бар, ал көнүгүү жасында эле жасала берет. Башка нерселер менен катар **эс тутумду, концентрацияны, чыгармачылыкты жана логиканы жогорулатат.**

Психологдун ысымы болгон Выготский, бала шахмат оюнунун өзгөрүлүп жаткан чындыгы аркылуу аң-сезимдүү жана көңүлдүү көңүлдү топтойт, жаттайт жана эстейт деп коргогон. Шахмат ойноо окуу жана социалдык-маданий чындык курулат, башкача айтканда, айлана-чөйрөнү түшүнүү.

Ушул мааниде Выготский эки түрүн негиздеген шахмат үчүн балалык эволюциялык фазалар, 2 жылдан 3 жылга чейин жана 3 жылдан 6 жылга чейин. Дал ушул акыркы фаза мектептерде көп колдонулат,

Шахмат балдарга жана кыздарга логикалык интеллектти жогорулатууга жардам берет, ал ар кандай түрткү берет деп таптык **сол жарым шар аймактары** мисалы, анализ жана синтез, эс тутум, концентрация же көйгөйдү чечүү. Мээнин башка аймактарынан тышкары, балалык чыгармачылык, жана ар кандай ой жүгүртүү, жайгашкан **оң жарым шар.**

Бирок, мындан тышкары, шахмат, өзүнүн өзгөчөлүктөрүнө байланыштуу, ишенимди өстүрөт жана өзүн өзү сыйлоо сезимин, жакшыртат баарлашуу жана түшүнүү жөндөмдөрү жана калыптардын жана эрежелердин таанылышы.

Бул спорт аркылуу биз эмгек, көңүл топтоо, объективдүүлүк жана берилгендик. Көптөгөн мектептерде шахмат программалары аркылуу жүрүм-турум жана тартип көйгөйлөрү азайган.

Шахмат боюнча мелдештерди уюштуруу социалдашуу, 64 шахмат фигурасынын алдында отуруу үчүн бир жашта, расмий билимде же финансылык абалда болуш керек эмес. Бул жагынан алганда, бул бардык бюджеттер үчүн камтылган жана жеткиликтүү спорт түрү. Шахматтын тили жалпыга таандык, эрежелери бардык өлкөлөрдө бирдей.

Эң негизгиси, алар сиздики болушат ойноо мааниси. Шахмат бала үчүн көңүлдүү иш-аракет болушу керек. Бул нерсени ишке ашыруу үчүн сизге бир нече кеңештерди беребиз.

Чейин 3 жыл биз балага үйрөтө алабыз **Nombre** ал ойногон жана колуна тийген чыгармалардын арасынан анын сүйүктүү каармандары болушу мүмкүн, аларды боёп, бир команданын жана экинчисинин концепциясын түзөт.

Тартып 3 же 4 жыл биз сизге көрсөтө алабыз **кыймылдар**, аларды жасоо. Стратегиялык маселелерге кирбей туруп. Сиздин биринчи оюндарыңыз фигураларды тартуунун жакынкы максатына жетүү болот. Биринчиси кыска оюндар болот, учурда алардын жетишкендиктерин мактап, тактикасын өркүндөтүүгө жардам бергенибиз жакшы, акырындап ал өзүнүн стратегиясын иштеп чыгат.

Жана акыркы, бирок жок дегенде аны менен ойнойлу Келгиле, ошол оюнду уул-кыздарыбыз менен сапаттуу учур кылалы, аларга үлгү бололу. Шахмат ойногонду үйрөтүү жана үйрөнүү үчүн чыдамдуулук, берилгендик жана кызыгууну ойготуш керек.

М.Барбиев атындагы №19 Жылгын жалпы орто билим берүүчү мектебинин
2022-2023-окуу жылынын биринчи жарым жылдыгына карата шахмат боюнча
Түзүлгөн ийримдердин иш планы

№	Аткарылуучу ийримдин мазмуну	Мөөнөтү
1	Шахматтын тарыхы	04.09
2	Фигуралардын аталышы	05.09
3	Доска түзүлүшү	07.09
4	Оюн эрежелери	10.09
5	Шарттуу белгилер	12.09
6	Шарттуу белгилердин айырмачылыктары	14.09
7	Карама кашылыктар	17.09
8	Чабуул шарттары	19.09
9	Улуу шахматчылардын оюндары	21.09
10	Улуу шахматчылардын үлгүлөрү	24.09
11	Тактика деген эмне?	26.09
12	Оюнчунун жүрүм-турум эрежелери	28.09
13	Кемчиликтерди оңдоо	01.10
14	Таштардын аталыштары	03.10
15	Таштагы өзгөчөлүктөр	05.10
16	Бирин-бири менен ойноо	08.10
17	Көп түрдүүлүк	10.10
18	Салыштырмалуу оюндар	12.10
19	Доскадагы тамгалар	15.10
22	Оюн эрежелери	22.10
23	Тактанын тогуз чункурчанын түзүлүшү	24.10
24	Тактаны кол менен жасоо аракети	26.10
25	Таштардын аталышы аны эсептөө	29.10
26	Бирин-бири менен ойноо	31.10
27	Шахматтын ханды коргоочу таштардын эрежеси	02.11
28	Тамгалар менен сандардын айкалышын изилдөө	12.11
29	Ак жана кара таштар (фигуралар)	14.11
30	Фигуранын доскадагы жайгашкан ордун табуу	16.11
31	Мунара (ладья) ташынын жүрүш шарттары	19.11
32	Мунара ташынын өзгөчөлөнгөн жүрүштөрү	21.11
33	Ойноп жүргөн оюнчулардын жаны оюнчуларга үлгүлөрдү көрсөтүүсү	23.11
34	Оюнчуларды бирин-бирине болгон сый урматын көзөмөлдөө	26.11
35	Тогуз коргоол боюнча көндүмдөр	28.11
36	Тогуз коргоолдогу чункурчалардан таштарды эсептөө көндүмү	30.11
37	Кандай учурда бай болуу эрежеси	03.12

38	Туз ташынын эрежеси	05.12
39	Бири-бири менен ойноо	07.12
40	Тогуз коргоолдогу чуңкурчалардан таштарды эсептөө көндүмү	10.12
41	Жуп жана так сандагы таштардын айырмачылыгы	12.12
42	Оюндун жүрүшүн жазуу эрежеси	14.12
43	Убакытты туура пайдалануу	17.12
44	Фигуралардын тизилүүдөгү катарларынын мааниси	19.12
45	Көндүмдөрдү кайталоо	21.12
46	Тапшырмаларды так туура аткаруу	24.12
47	Ладья фигурасынын жүрүш эрежелери	26.12
48	Ладьянын карама каршылаш тактикасы	28.12

Ийримдин жетекчиси: А.А. Мансариев

КШАХМАТ ИЙРИМИ

№/№	Өтүрлүүнү сазыткан мезгилү	Сотуы	Меенинату (айы)	Керсетиме куралдоо	Колдонулган адабияттар	Эскертүү
1	Шажылыткан кыргыз	11.00	06.09.2022	накыят десе		
2	Философияларды ачылашты	11.00	09.09.2022	десе шажыт		
3	Философияларды	11.00	12.09.2022			
4	Бир эрежелери	11.00	15.09.2022			
5	Шажылыткан кыргыз айтырмалары	11.00	20.09.2022			
6	Карама каршылыктар	11.00	23.09.2022			
7	Чубур шажылыткан	11.00	27.09.2022			
8	Чубур шажылыткан кыргыз стандарты	11.00	30.09.2022			
9	Чубур шажылыткан кыргыз чыгармачылыгы	11.00	03.10.2022			
10	Карама каршылык десе	11.00	06.10.2022			
11	Чубур шажылыткан кыргыз эрежелери	11.00	09.10.2022			
12	Карама каршылык десе	11.00	12.10.2022			
13	Чубур шажылыткан кыргыз (философия)	11.00	15.10.2022			
14	Бир эрежелери	11.00	18.10.2022			
15	Философияларды	11.00	21.10.2022			
16	Чубур шажылыткан	11.00	24.10.2022			
17	Карама каршылык десе	11.00	27.10.2022			
18	Чубур шажылыткан кыргыз	11.00	30.10.2022			
19	Карама каршылык десе	11.00	03.11.2022			
20	Чубур шажылыткан кыргыз эрежелери	11.00	06.11.2022			
21	Чубур шажылыткан кыргыз	11.00	09.11.2022			
22	Карама каршылык	11.00	12.11.2022			
23	Шажылыткан кыргыз чыгармачылыгы	11.00	15.11.2022			
24						
25						
26						
27						
28						

Ийримдин жетекчиси: А. А. Мамсариев